

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 498/2020-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Matúšom Lemešom, Kuzmányho 29, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 33 Cb 38/2018 z 3. februára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného

práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 33 Cb 38/2018 z 3. februára 2020 (ďalej len „napádané rozhodnutie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol v postavení žalovaného v súdnom spore žalobcu Cresco Hotels, s. r. o. (ďalej aj „žalobca“), o zaplatenie 1 966,19 eur s prísl. Sťažovateľ bol v tomto súdnom spore označený ako [REDAKOVANÉ] a bol ďalej identifikovaný miestom podnikania ([REDAKOVANÉ]) a identifikačným číslom (IČO). V konaní teda vystupoval ako fyzická osoba – podnikateľ.

3. Okresný súd vydal vo veci platobný rozkaz, proti ktorému podal sťažovateľ ako žalovaný odpor, ktorý okresný súd uznesením sp. zn. 33 Cb 38/2018 z 1. februára 2019 odmietol ako podaný bez odôvodnenia. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie. Za odvolanie mu bol vyrubený súdny poplatok vo výške 5,00 eur, ktorý sťažovateľ uhradil. Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 2 Cob 67/2019-67 z 30. augusta 2019 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o odmietnutí odporu.

4. Proti tomuto potvrdzujúcemu uzneseniu podal sťažovateľ ako žalovaný dovolanie. Výzvou č. k. 33 Cb 38/2018-90 z 18. decembra 2019 okresný súd vyrubil sťažovateľovi súdny poplatok za dovolanie vo výške 10,00 eur, ktorý sťažovateľ v stanovenej lehote nezaplatil, preto súd uznesením č. k. 33 Cb 38/2018-94 z 8. januára 2020 konanie o dovolaní sťažovateľa zastavil. Dňa 11. januára 2020 bola súdu doručená sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu č. k. 33 Cb 38/2018-94 z 8. januára 2020, ktorým súd zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku za dovolanie. V podanej sťažnosti sťažovateľ uviedol, že mu poplatková povinnosť nevznikla, pretože vystupuje v konaní ako spotrebiteľ domáhajúci sa ochrany svojho práva. Sťažovateľ uviedol, že žalobca sa domáha nároku, ktorý má svoj základ v dohode označenej ako „*Dohoda o umožnení vykonania stavebných prác na konštrukciách spevnenej plochy vo vlastníctve [REDAKOVANÉ], trvale bytom [REDAKOVANÉ], zo dňa 28. júna 2017*“ (ďalej aj „dohoda“) a túto dohodu sťažovateľ podpísal ako fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní predmetnej dohody nekonala v rámci

predmetu svojej podnikateľskej činnosti. Preto túto dohodu sťažovateľ posudzuje ako spotrebiteľskú, ergo sťažovateľ vystupuje v tomto konaní ako spotrebiteľ. Sťažovateľ uviedol, že dohodu neuzatváral ako podnikateľ a aj z označenia dohody vyplýva, že stavebné práce sa týkajú nehnuteľnosti vo vlastníctve sťažovateľa ako fyzickej osoby, a nie podnikateľa. Sťažovateľ žiadal, aby súd napadnuté uznesenie zrušil.

5. Okresný súd preskúmal predloženú dohodu a dospel k záveru, že sťažovateľ dohodu podpísal ako fyzická osoba – podnikateľ, o čom svedčí aj pečiatka sťažovateľa na dohode, resp. pečiatka prevádzkarne [REDACTED]. Prílohou žaloby je aj žiadosť sťažovateľa zo 16. januára 2018 adresovaná žalobcovi, v ktorej sťažovateľ sám seba takisto označuje ako „[REDACTED], [REDACTED]“ teda sťažovateľ sám seba označil ako fyzickú osobu podnikateľa. Predmetná dohoda sa týkala uskutočnenia výkopových prác, realizácie potrubných rozvodov, spätného zásypu a spevnenia plochy. Sťažovateľ ju podpísal ako fyzická osoba podnikateľ, konajúci za svoju prevádzkareň [REDACTED]. Z týchto skutočností okresný súd jednoznačne vyvodil záver, že sťažovateľ nekoná ako spotrebiteľ, ale ako podnikateľ prevádzkujúci [REDACTED]. Vzhľadom na uvedené skutočnosti bol súd toho názoru, že sťažovateľ vystupuje v tomto konaní ako podnikateľ, a nie spotrebiteľ, preto nie je zo zákona oslobodený od súdnych poplatkov a je povinný zaplatiť súdny poplatok za dovolanie, preto súd sťažnosť zamietol. Na základe uvedeného bolo dovolacieho konanie právoplatne zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku.

6. Proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 33 Cb 38/2018 z 3. februára 2020 o zamietnutí sťažnosti (napádané rozhodnutie) podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta nesprávne posúdenie jeho právneho postavenia a opakuje svoju argumentáciu, že má postavenie spotrebiteľa, a preto je oslobodený od povinnosti platiť súdny poplatok. Opätovne poukazuje na dohodu a uvádza, že len zo skutočnosti, že je na nej pečiatka sťažovateľa ako podnikateľa, nemožno vyvodiť záver, že túto dohodu sťažovateľ uzatváral ako podnikateľ. Realizačné práce, ktoré sú

obsahom dohody, nesúvisia s jeho podnikateľskou činnosťou, ale s nehnuteľnosťou, ktorú vlastní ako fyzická osoba nepodnikateľ. Poukazuje na smernicu Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a uvádza, že otázku, či subjekt koná pre účely podnikania, nemožno hodnotiť subjektívne, ale objektívne. Tiež poukazuje na skutočnosť, že aj keď je na pečiatke adresa „[REDAKOVANÉ]“, nejde o miesto podnikania sťažovateľa, ktorým je [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 268/2005, podľa ktorého sa má v pochybnostiach rozhodnúť v prospech spotrebiteľa. Ďalej poukázal na rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa odôvodňovania súdnych rozhodnutí a v nadväznosti na ne namietol aj nedostatočné odôvodnenie, keď sa okresný súd nezaoberal dostatočne argumentmi sťažovateľa v sťažnosti proti zastaveniu konania.

II.

Relevantné ustanovenia právnych predpisov

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces uznesením okresného súdu o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu o zastavení dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku vo výške 10,00 eur. Sťažovateľ namieta jednak nesprávne právne posúdenie jeho právneho postavenia ako podnikateľa, nie ako spotrebiteľa, ako aj nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia.

12. Vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že nie je opravnou inšinciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, čím by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj IV. ÚS 43/04).

13. Ústavný súd teda skúmal, či sa okresný súd odchýlil od prípustného výkladu jednotlivých aplikovaných právnych predpisov, či teda ide o arbitrárne rozhodnutie a či napadnuté uznesenie dostatočne odôvodnil.

III.1 K arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia

14. Arbitrárnosť môže mať v súdnych rozhodnutiach rôznu podobu. Môže ísť o extrémny nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním alebo môže ísť o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť môže tiež spočívať v takom hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich pri žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú prijaté skutkové závery. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný exces. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne (pozri I. ÚS 51/2020). O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06). V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, I. ÚS 200/2012). Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces.

15. V uvedenej veci išlo o posúdenie toho, či vo vzťahu k poplatkovej povinnosti sťažovateľ má alebo nemá postavenie spotrebiteľa. Ústavný súd tak v uvedenej veci skúmal, či právne posúdenie tejto otázky bolo, resp. nebolo arbitrárne. Základom právneho vzťahu medzi sťažovateľom ako žalovaným a žalobcom je „*Dohoda o umožnení vykonania stavebných prác na konštrukciách spevnenej plochy vo vlastníctve [redacted], trvale bytom [redacted], zo dňa 28. júna 2017*“. V tejto dohode nie sú identifikované zmluvné strany v záhlaví zmluvy (ide o zmluvu spísanú rukou), avšak zmluvné strany možno identifikovať pri podpisoch, kde je uvedená pečiatka s týmto textom „[redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted] a k nej je pripojený podpis. Aj v následnej komunikácii (napr. žiadosť sťažovateľa zo 16. januára 2018 adresovaná

žalovanému v tejto veci) vystupoval sťažovateľ ako „[REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]
[REDAKOVANÉ].

16. Ústavný súd po preskúmaní spisu okresného súdu dáva tiež do pozornosti, že v prebiehajúcom súdnom konaní sťažovateľ v žiadnom zo svojich podaní (odpor proti platobnému rozkazu, odvolanie proti uzneseniu o odmietnutí odporu) nenamietal, že je ako žalovaný nesprávne označený, pritom vo všetkých rozhodnutiach bol identifikovaný aj identifikačným číslom (IČO) a navyše poplatok, ktorý mu bol vyrubený za odvolanie vo výške 5,00 eur, uhradil bez akýchkoľvek výhrad.

17. Sťažovateľ namietal voči charakteru svojho postavenia až v dovolacom konaní, a to až po tom, ako bolo konanie zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku za dovolanie vo výške 10,00 eur.

18. Zo správania sťažovateľa, ako aj z charakteru sporu nemožno vyvodit', že sťažovateľ mal v tomto konaní postavenie spotrebiteľa, a teda že konal ako fyzická osoba. Jeho konanie navonok sa prejavovalo práve tak, že koná ako fyzická osoba podnikateľ, ktorý prevádzkuje [REDAKOVANÉ]. Toto jeho konanie bolo takto zjavné navonok a ani sám sťažovateľ nenamietal ani proti svojmu označeniu v záhlaví jednotlivých rozhodnutí, ani pri vyrubení súdneho poplatku za podanie odvolania. A napokon, táto argumentácia nezaznela ani v žiadnom zo sťažovateľových podaní do podania dovolania. Ústavný súd preto uzatvára, že výklad, ku ktorému dospel okresný súd, je ústavne udržateľný a nie je arbitrárny. Na tomto závere nič nemení ani skutočnosť, že adresa „[REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]“ nebola miestom podnikania sťažovateľa, pretože stále je adresou prevádzky sťažovateľa (podľa výpisu zo živnostenského listu sťažovateľa). Navyše, ani zo skutočnosti, že stavebné práce vykonané podľa dohody súvisia s nehnuteľnosťou vo vlastníctve sťažovateľa ako nepodnikateľa, nemožno vyvodit', že sťažovateľ vystupoval v tomto právnom vzťahu ako spotrebiteľ. Veď predsa aj osoba podnikateľa sa môže dohodnúť s treťou osobou na vykonaní určitých prác, aj keď súvisia s nehnuteľnosťou vo vlastníctve „nepodnikateľa“. Z takejto dohody je potom zaviazaná samotná osoba podnikateľa, ktorá takúto dohodu uzatvorila. Nehnuteľnosť vo vlastníctve fyzickej osoby je vždy v katastri

nehnutelností vedená na určitú fyzickú osobu s jej osobnými (nepodnikateľskými) údajmi. Neznamená to, že by ju táto fyzická osoba nemohla vnieť do podnikania (a teda ju mohla napr. odpisovať vrátane investícií). Tieto skutočnosti však sťažovateľ súdu nezrejmal, preto sa okresný súd správne vysporiadal so skutkovým stavom veci.

III.2 K nedostatočnému odôvodneniu

19. Podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorú nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/00, III. ÚS 200/09). V napadnutom uznesení sa okresný súd vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa, ktorú uvádzal v sťažnosti proti uzneseniu o zastavení konania, a neopomenul žiadny z jeho podstatných argumentov. Svoju argumentáciu v sťažnosti proti uzneseniu o zastavení konania sťažovateľ odôvodnil len tým, že zo samotnej dohody a z pečiatky v nej uvedenej nemožno vyvodit' záver, že išlo o vzťah medzi dvomi podnikateľmi. Toto tvrdenie podporil rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podľa ktorého sa má súd v pochybnostiach prikloniť na stranu spotrebiteľa. Aj podľa ústavného súdu sú uvedené argumenty nedostatočné a nepresvedčivé na prijatie záveru, že sťažovateľ mal postavenie spotrebiteľa.

20. Odôvodnenie napadnutého uznesenia podľa názoru ústavného súdu zodpovedá požiadavkám riadneho odôvodnenia rozhodnutia. Zároveň odôvodnenie napadnutého uznesenia nevykazuje znaky sudcovskej svojvôle či arbitrárnosti. Preto ústavný súd konštatuje, že nie je ústavne relevantný dôvod do napadnutého uznesenia z jeho strany zasahovať, pretože jeho odôvodnenie nesignalizuje možnosť vyslovenia porušenia označeného základného práva sťažovateľa po prijatí veci na ďalšie konanie.

21. Pri predbežnom prerokovaní tejto ústavnej sťažnosti ústavný súd v namietanom uznesení nezistil taký výklad zákonných predpisov rozhodných pre vec samotnú, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa názoru ústavného súdu nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ako to sťažovateľ tvrdí vo svojej ústavnej sťažnosti. Závery, ku ktorým všeobecný súd dospel, nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne) alebo zjavne neodôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom okresného súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého uznesenia.

22. V závere ústavný súd poukazuje na svoju stabilnú rozhodovaciu činnosť (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010), ktorá rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

23. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozhodnutím a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení.

24. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e: Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. novembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu